

Remissvar slutbetänkande landsbygdskommittén SOU 2017:1 (Ert Dnr N2017/00222/HL)

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom - att i alla delar av landet - skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva miljöer där företag utvecklas. Tillväxtverket ska verka för att den utvecklingskraft och tillväxtpotential som finns i gles- och landsbygder, små och medelstora städer samt storstadsområden nyttjas och vidareutvecklas.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter:

Sammanfattning

Tillväxtverket anser att det territoriella perspektivet – platsens betydelse – måste stärkas i många politikområden. Att ta hänsyn till de skilda förutsättningar som råder i landets olika delar är en förutsättning för tillväxt och utveckling i hela Sverige. Detta kombinerat med en bristfällig samordning mellan sektorer och administrativa nivåer har medfört att såväl städernas som landsbygdernas möjligheter och fulla potential inte tillvaratagits. Tillväxtverket har i sin nuvarande instruktion (SFS 2009:145, §2) ett tydligt uppdrag att nyttja och vidareutveckla den utvecklingskraft och tillväxtpotential som finns i gles- och landsbygder och är av det skälet tveksamma till mervärdet av ytterligare förändringar i nuvarande instruktion som Kommittén föreslår.

Tillväxtverket ser positivt på många av landsbygdskommitténs riktade åtgärdsförslag. Däremot ser vi ett stort behov av ett förtydligande hur en ny landsbygds politik ska fungera i relation till den regionala tillväxtpolitiken och andra politikområden samt dess befintliga strukturer, inte minst det statliga ansvar som fördelats till regionalt utvecklingsansvariga aktörer. Landsbygds politiken bör samordnas inom regeringkansliet och genomföras via flera andra politikområden. De utmaningar och den potential som vi ser behov av att utveckla varken går eller är önskvärt att hantera inom ett enskilt politikområde. Tillväxtverket vill särskilt betona att kommittén inte utrett de regionalt utvecklingsansvarigas roll och ansvar, vilket är en brist.

- Tillväxtverket tillstyrker kommitténs förslag på övergripande mål och delmål. Det är dock viktigt att kunna följa upp och utvärdera de landsbygds politiska målen. En utmaning är att mäta och utvärdera måluppfyllelsen av begrepp som "likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd".
- Tillväxtverket avstyrker förslag 65, 66 och 67 om att i varje län inrätta en s.k. landsbygdsdelegation och föreslår att regeringen bygger vidare på existerande strukturer i den regionala tillväxtpolitiken.
- Tillväxtverket anser att det finns skäl att följa upp Almi:s åtagande i gles- och landsbygder men föreslår att istället för ett nytt uppdrag (förslag 1) så införs en förlusttäckningsgaranti för utlåning i stödområde A. Även Norrlandsfonden

- föreslås omfattas av denna garanti (detta ingår inte kommitténs förslag).
- Tillväxtverket anser att det finns skäl att införa ett system med kreditgarantier som ett komplement till den direktutlåning som Almi Företagspartner AB och Norrlandsfonden bedriver (detta ingår inte i kommitténs förslag).
 - Tillväxtverket avstyrker förslag 2 och 3 där Saminvest AB föreslås ges i uppdrag att särskilt investera i de sju nordligaste länen samt i ekosystemtjänster i syfte att främja en snabbare omställning till en fossilfri och biobaserad samhällsekonomi. Tillväxtverket anser att ett sådant förslag innebär inlåsnings effekter då erfarenheterna är att behoven av riskvilligt kapital varierar över tid mellan olika målgrupper, branscher och geografier. Det är dock viktigt att regeringen löpande följer och utvärderar verksamheten inom Saminvest för att säkerställa att de verkligen agerar marknadskompletterande, bland annat genom att beakta geografiska skillnader.
 - Tillväxtverket avstyrker förslag 12 att utforma en servicegaranti vid myndighetsutövning riktad till små- och medelstora företag. Tillväxtverket föreslår istället ytterligare satsningar på *verksam.se* för att erbjuda digitala lösningar för bättre myndighetservice som minskar och förenklar företagens uppgiftslämnande till myndigheter och kommuner.
 - Tillväxtverket tillstyrker förslag 13 att säkerställa bredband i alla delar av landet för företag, boende och besökare. Det är dock angeläget att samtidigt öka insatserna när det gäller digital tjänsteutveckling. Tillväxtverket förordar dessutom en mer teknikneutral inställning än vad kommittén förordar eftersom vi anser att en större konkurrens med olika tekniska lösningar borde åstadkomma samma funktionalitet till lägre kostnader.
 - Tillväxtverket tillstyrker förslag 27 och 28 om översyn av reseavdrag och samordning av persontransporter eftersom dessa borde underlätta resandet för företag, boende och besökare samt på sikt även förbättra arbetsmarknadens funktionssätt.
 - Tillväxtverket tillstyrker förslag 31, 32, 33 och 39 inom området Kompetensförsörjning då en ökad tillgänglighet till utbildning och en av- eller nedskrivning av studieskulder bedöms underlätta företagens möjligheter att rekrytera, utveckla och behålla kompetens i gles- och landsbygd.
 - Tillväxtverket avstyrker förslag 36 dvs. att riktlinjerna för de regionala kompetensplattformarna bör utvecklas med huvudsyftet är att förse utbildningscentra med analyser av rekryterings- och utbildningsbehov i närområdet. Tillväxtverket anser att förslaget med att avgränsa kompetensplattformarna till en analysfunktion är ett för snävt synsätt, både utifrån plattformarnas funktion och utifrån den regionala tillväxtpolitikens inriktning.
 - Tillväxtverket tillstyrker förslag 41 dvs. att regeringen tar initiativ till att begränsa och precisera riksintressenas areal med syfte att underlätta landsbygdernas utveckling. Tillväxtverket anser att nuvarande system brister i tillämpning och förordar ett mer återhållsamt utpekande av riksintresseområden av ansvariga myndigheter.
 - Tillväxtverket tillstyrker förslag 44 dvs. att regeringen utreder om långivning till boende i landsbygderna kan underlättas genom införandet av särskilda landsbygdslån för bostadsbyggande. Tillväxtverket bedömer att näringslivets kompetensförsörjning är ett stort tillväxthinder där ökade möjligheter till byggande av bostäder är viktigt för företag, boende och besökare i landsbygd.
 - Tillväxtverket tillstyrker förslag 45 och 47 vilka ökar tillgängligheten till kommersiell service och välfärdstjänster samt bedöms stärka landsbygdernas attraktionskraft.

Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Tillväxtverket ser tydligt behovet av att lyfta landsbygdsperspektiv i politiken, i den statliga förvaltningen och i statliga uppdrag. En landsbygdspolitik allena löser inte landsbygdernas problem och utmaningar. Landsbygdspolitiken bör, som många andra sakfrågor, samordnas inom regeringskansliet och genomföras via flera andra politikområden. De utmaningar och den potential som vi ser behov av att utveckla varken går eller är önskvärt att hantera inom ett enskilt politikområde. Kommitténs slutbetänkande innehåller en hel del bra förslag men det behöver tydliggöras hur en ny landsbygdspolitik ska samagera sida vid sida med en regional tillväxtpolitik. Vi ser ett stort behov av att tydliggöra hur en ny landsbygdspolitik ska samagera med den regionala tillväxtpolitiken.

Tillväxtverket delar kommitténs bedömning att statens verksamheter behöver styras tydligare om landsbygdernas särskilda behov ska komma i centrum. Tillväxtverket anser dock att kommittén borde ha utrett och förtydligat det statliga ansvaret som fördelats till regionalt utvecklingsansvariga aktörer inom den regionala tillväxtpolitiken.

Tillväxtverket anser att kommitténs förslag om att inrätta s.k. landsbygdsdelegationer inte är relaterat till den verklighet de ska verka i. Förslaget skapar en otydlighet i relation till den regionala tillväxtpolitiken och det statliga utvecklingsuppdrag som landsting och samverkansorgan ansvarar för i såväl den regionala tillväxtpolitiken som i andra politikområden. En uppdelning i en särskild landsbygdsdelegation, kan tvärtom leda till en ökad marginalisering och segregering istället för en inkludering av landsbygdernas utveckling för jobb och företagande på ett långsiktigt hållbart sätt.

Ambitionen att ta ett statligt ansvar i alla politikområden kan inte lösas genom att skapa ytterligare en ny regional organisation som riskerar att hamna vid sidan av övriga regionala strukturer för tillväxt och utveckling. Tillväxtverket anser att kommittén inte adresserar denna otydlighet i slutbetänkandet. Vi anser inte heller att kommittén adresserar de problem som den själv konstaterar – att den regionala tillväxtpolitiken tenderar att glömma landsbygderna. Tillväxtverket avstyrker därmed kommitténs förslag om landsbygdsdelegationer (65, 66 och 67) i dess nuvarande form, då det finns en uppenbar risk för otydlighet och överlappning av ansvar och roller som inte bidrar till ett effektivt användande av offentliga resurser för utveckling och tillväxt.

Tillväxtverket rekommenderar istället regeringen att i det fortsatta arbetet sträva efter att bygga vidare på redan existerande strukturer och ansvarsfördelning i den regionala tillväxtpolitiken. Tillväxtverket anser att det går att förtydliga det statliga uppdraget till regionala utvecklingsansvariga aktörer genom att förändra politikområdets förordningar (bl.a. SFS 2007:713) samt politikens verktyg och instrument med syfte att tydliggöra landsbygdsperspektivet i genomförandet av politiken. På så vis styr staten det statliga uppdraget i riktning mot en utveckling av den regionala utvecklingsansvariga aktörens roll i arbetet för landsbygdernas utveckling och tillväxt.

Statens närvaro

Tillväxtverkets verksamhet är lokaliserad på nio orter runt om i Sverige. Vår erfarenhet är att vår roll som nationell myndighet med regional närvaro är till gagn för vår verksamhet dvs. att i alla delar av landet skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Tillväxtverket har goda erfarenheter av att kunna rekrytera, behålla och utveckla personal på de orter vi är

verksamma. Tillväxtverket anser att fler nationella myndigheter har att vinna på en stärkt regional närvaro men att verksamhetens innehåll och behov bör beaktas vid valet av lokalisering. Statliga jobb är viktiga för den lokala och regionala ekonomin och bidrar till en breddad arbetsmarknad där fler kvalificerade jobb kan erbjudas. Det är också viktigt med jobb som ger bättre tillgång till lokal service för företag och medborgare. Tillkomsten av nya jobb ger också sekundära effekter och indirekt förutsättningar för andra nya jobb och verksamheter.

Näringsliv och företagande

Fler och växande företag är en viktig grundförutsättning för livskraftiga landsbygder. Förutom landsbygdspolitiken har även exempelvis näringspolitiken och den regionala tillväxtpolitiken stor betydelse för utvecklingen i Sveriges landsbygder. Tillväxtverket konstaterar att tillväxten av jobb främst sker i små och medelstora företag och deras betydelse för svensk ekonomi och välfärd stadigt ökar. Konkurrenskraftiga företag finns i alla delar av landet, inom alla möjliga branscher. Även i de svenska landsbygderna finns utvecklingskraft men flera kraftfulla insatser krävs för att öka förmågan att ta tillvara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning på ett långsiktigt hållbart sätt.

Kommittén har på ett förtjänstfullt sätt identifierat många av de insatsområden som krävs för att underlätta företagens tillgång till kompetens och kapital. Exempelvis kombinationen av insatser riktade direkt till företag och mer grundläggande förutsättningar för ett bättre företagsklimat där Sveriges regioner utvecklar attraktiva miljöer där företag kan växa.

Tillväxtverket anser att staten genom exempelvis de regionala företagsstöden och Almi Företagspartner AB har en viktig roll att komplettera bankfinansiering i Sveriges landsbygder. Almi erbjuder marknadskompletterande rådgivning, lån och riskkapital i företagandets alla faser. Almi har redan idag uppdraget att verka i hela landet och är med sina ca 40 kontor uppbyggt med regionala bolag och en närhet till marknaden. Tillväxtverket anser att det finns skäl att följa upp Almi:s åtagande i gles- och landsbygd men föreslår att istället för ett nytt uppdrag (förslag 1) så införs en förlusttäckningsgaranti för utlåning i stödområde A.

Tillväxtverket lämnar redan idag en årlig förlusttäckningsgaranti till Almi Företagspartner AB och Norrlandsfonden men denna gäller endast för utlåning i stödområde B. Tillväxtverket anser att denna kan utvidgas till att omfatta stödområde A alternativt ersätta stödområde B med A. I stödområde A ingår de avlägset belägna landsbygderna exempelvis alla de 23 kommuner som kommittén identifierat har särskilda utmaningar.

Tillväxtverket anser att det finns skäl att införa ett system med kreditgarantier som ett komplement till den direktutlåning som Almi Företagspartner AB och Norrlandsfonden bedriver. De främsta skälen till att företag, som i grunden kan anses ha förmåga att återbetala sina lån, inte erhåller lånefinansiering är att verksamheten inte är lönsam för bankerna av regulatoriska skäl och krav på kostnadseffektiv hantering samt även bristande säkerheter i vissa fall. Kraven på kostnadseffektiv hantering innebär att bankerna i ökad omfattning använder sig av automatiserade kreditbedömningsmodeller som riskerar sortera bort livskraftiga företag som inte passar in i strukturerade mallar. Denna risk är särskilt stor i företag lokaliserade i de mest avlägset belägna landsbygderna. Tillväxtverket har studerat erfarenheter av statliga garantier till privata bankers utlåning till företag i bland annat Storbritannien och föreslår att ett liknande

system prövas i Sverige.

Tillväxtverket väljer också att kommentera Kommitténs förslag 2 och 3 att komplettera ägardirektivet till Saminvest AB. I den nyligen antagna bolagsordningen för Saminvest anges att verksamheten ska inriktas på innovativa företag med hög tillväxtpotential genom marknadskompletterande indirekta investeringar. Tillväxtverket anser att nuvarande inriktning innebär att Saminvest endast ska agera marknadskompletterande, dvs. ta högre risk och därmed lägre avkastningskrav än den privata riskkapitalmarknaden.

Tillväxtverket anser att behov av marknadskompletterande riskkapital varierar mellan olika målgrupper, branscher och geografier, men behoven kan variera och förändras över tid. Tillväxtverket avstyrker därför förslag 2 och 3 där Saminvest AB föreslås ges i uppdrag att särskilt investera i de sju nordligaste länen samt i ekosystemtjänster i syfte att främja en snabbare omställning till en fossilfri och biobaserad samhällsekonomi. Tillväxtverket anser att ett sådant förslag innebär inlåsnings effekter då erfarenheterna är att behoven av riskvilligt kapital varierar över tid mellan olika målgrupper, branscher och geografier. Det är dock viktigt att följa upp Saminvest för att säkerställa att verksamheten verkligen agerar marknadskompletterande, bland annat genom att beakta geografiska skillnader.

Tillväxtverket avstyrker förslaget (12) att ge Tillväxtverket i uppdrag att utreda möjligheten till och utformningen av en servicegaranti vid myndighetsutövning riktad till små- och medelstora företag. Företagens administrativa kostnader uppgår till ca 90 miljarder kronor per år och en betydande andel kan minskas genom vidareutveckling av guider, digital infrastruktur och e-tjänster som minskar och förenklar företagens uppgiftslämnande till myndigheter och kommuner. Tillväxtverket, som har mångårig erfarenhet av att samordna arbetet med att förenkla för företag, bedömer att istället för en servicegaranti krävs ytterligare satsningar på insatser för ökad förståelse för företagens villkor, effektivare processer, ökad tillgänglighet av myndighetsservice. Innan Tillväxtverket ges ett eventuellt uppdrag om att utforma en servicegaranti anser Tillväxtverket att regeringen bör utreda på vilket sätt en sådan garanti ska förändra den serviceskyldighet som myndigheterna redan har enligt Förvaltningslagen (1986:223).

Tillväxtverket skulle istället välkomna en satsning på nya digitala lösningar inom ramen för myndighetssamarbetet *verksamt.se*. Användningen av företagsajten *verksamt.se* ökar stadigt och tjänsteutbudet når en stor andel av Sveriges småföretag. *Verksamt.se* är en effektiv digital plattform för att förenkla myndighetskontakter, göra det enkelt för företagen att hitta rätt i främjandesystemet samt att få tillgång till relevant information om att starta och driva företag.

I Entreprenörskapsutredningens slutbetänkande förordas en resursförstärkning för att utveckla *verksamt.se* för att samordna främjandesystemets aktörer, synliggöra deras erbjudanden gentemot företagen och öka samordningen mellan nationella, regionala och lokala tjänster. Genom att utveckla tjänsterna med utgångspunkt i kunskap om företagens behov, och i samverkan mellan många aktörer, skapas förutsättningar för insatser som gör det enklare för företagen att tillämpa regelverk och bidrar till ett bättre företagsklimat.

Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Tillväxtverket är generellt positivt till att förbättra kommunikationsinfrastrukturen och understryker vikten av den digitala infrastrukturen för att skapa tjänster och andra

nyttigheter i och för företag, medborgare och besökare i alla delar av landet. Tillväxtverket vill dock understryka att infrastruktur är en nödvändig, men otillräcklig förutsättning för att skapa nytta och tillväxt i regioner och landsbygder. Det behövs även andra kompletterande insatser, resurser och kompetenser för att ta tillvara på de möjligheter som den nya infrastrukturen skapar.

Det finns enligt Digitaliseringskommissionen tecken på att Sverige tappar i utvecklingskraft när det gäller att utveckla tjänster, och då framförallt tjänster kopplat till offentlig sektor, som ska underlätta för företag och människor. Det är således viktigt att också ha fokus på att utveckla tjänster som stärker företags konkurrenskraft och som även bidrar till att minska konkurrensnackdelarna som avstånd kan utgöra. Att utveckla distansoberoende tjänster gynnar företag som finns på landsbygderna i ännu större omfattning och det är viktigt att denna process inte tappar fart.

Tillväxtverket anser att kommitténs förslag att säkerställa bredband i alla delar av landet för företag, boende och besökande är positivt och angeläget för att ta tillvara de svenska landsbygdernas utvecklingskraft. Det är dock också angeläget att samtidigt öka insatserna när det gäller digital tjänsteutveckling.

Tillväxtverket förordar dessutom en mer neutral inställning än utredningen i frågan om teknik för dataöverföring (som exempelvis i förslag 17 att säkerställa tillgången till bredband) eftersom vi anser att en större konkurrens om olika tekniska lösningar borde åstadkomma samma funktionalitet till lägre kostnader. Det kan i detta sammanhang nämnas att den nya bredbandsstrategin har högre ambitionsnivå vad gäller överföringshastigheten och den geografiska täckningen än det underlag kommittén hänvisar till.

Tillväxtverket ser positivt till förslagen om ökad samordning av aktörer och resurser på olika beslutsnivåer inom området digital infrastruktur. Detta för att åstadkomma en effektivare och enklare hantering av statliga insatser i digital infrastruktur.

Tillväxtverket håller med utredningen om att en fungerande transportinfrastruktur utgör en grundläggande samhällsfunktion för företag och människor i hela landet. Landsbygder och främst områden som kännetecknas av glesa strukturer vittnar inte sällan om stora brister i transportsystemet som kan utgöra ett hinder för bl.a. godstransporter, besöksnäringen eller arbetspendling.

Tillväxtverket ser positivt på förslaget om översyn av reseavdraget (förslag 27) eftersom det kan tänkas leda till förbättrad kompetensmatchning. Vi ställer oss även bakom förslaget om att underlätta samordningen av olika typer av persontransporter i landsbygderna (förslag 28) eftersom detta borde förbättra en eftersatt del av landsbygdernas transportsystem, vilket borde underlätta resandet för företag, boende och besökare samt på sikt även förbättra arbetsmarknadens funktionssätt.

Kompetensförsörjning

Tillväxtverket anser att kompetensförsörjning är en avgörande fråga för Sveriges konkurrenskraft och utveckling framöver. Vår ekonomi har blivit allt mer kunskapsintensiv i såväl industri som tjänstenärings. En sådan utveckling sker i alla delar av landet och det har lett till ett ökat generellt behov av nya kunskaper och kompetenser. Som bekant är det i många delar av landet, av många skäl, svårt att rekrytera den kompetens som arbetsgivare i såväl offentlig som privat sektor behöver.

Utredningen har valt att fokusera på den högre utbildningens möjligheter för att förbättra kompetensförsörjningen i olika landsbygder. Tillväxtverket menar att det finns goda skäl att uppmärksamma möjligheter till distansstudier för att på sätt kunna öka tillgängligheten till högre utbildning. Samtidigt vill vi lyfta den gymnasiala nivån som ett viktigt instrument för att tillgodose näringslivets och offentliga aktörers behov av kompetens på kort och lång sikt. Tillväxtverket anser att hela utbildningskedjan är viktigt för kompetensförsörjning och ett livslångt lärande.

Tillväxtverket stödjer förslaget om att ge universitet och högskolor i uppdrag att öka tillgängligheten till högre utbildning i hela landet (förslag 31) och förslaget om en översyn av indikatorerna inom resurstilldelningssystemet i syftet att göra utbildningarna mer relevanta för de lokala arbetsmarknaderna (förslag 32). Vi bedömer att båda förslagen på sikt kan ha positiva effekter på livslångt lärande och på kompetensförsörjning i gles- och landsbygder. Tillväxtverket menar också att en ökad tillgänglighet till utbildningssystemet kommer att förbättra kommuners attraktivitet för människor och företag.

Tillväxtverket stödjer även en satsning på att i gles- och landsbygder etablera och utveckla utbildningscentra och att vidga deras funktion (förslag 33). I utbildningscentra bör en individ på distans kunna studera på ett lärosäte, en yrkeshögskola, men också en yrkesutbildning inom ramen för regional samverkan av vuxenutbildning.

Tillväxtverket har regeringens uppdrag att lämna förslag på riktlinjer för regionalt kompetensförsörjningsarbete. Vi anser att en ändring av uppdraget där huvudsyftet för de regionala kompetensplattformarna blir att förse utbildningscentra med analyser av rekryterings- och utbildningsbehov i närområdet (förslag 36) är ett för snävt synsätt, både utifrån plattformarnas funktion och utifrån den regionala tillväxtpolitikens inriktning. Tillväxtverket anser att framtagning och spridning av analys- och kunskapsunderlag är en viktig del i det regionala kompetensförsörjningsarbetet. De regionala kompetensplattformarna bör däremot ses som ett av flera verktyg inom det regionala kompetensförsörjningsarbetet. Tillväxtverket anser att kompetensplattformarna har, och kan utveckla, sin funktion för att även samordna arbetet och aktörer i länet, utgå från regionala styrkeområden, lyfta tillväxtperspektivet och utifrån detta vara ett stöd i utbildningsplanering etc.

Tillväxtverket stödjer förslaget (39) om att utreda möjligheten att minska studieskulderna för de som bor och är yrkesaktiva i de 23 kommunerna med extra stora utmaningar eftersom det finns brist på kvalificerad arbetskraft. Förslaget kan tänkas hjälpa till att stimulera inflyttning till eller kvarboende i gles- och landsbygder och framför allt att underlätta rekrytering av efterfrågat humankapital till dessa delar av landet.

Samhällsplanering och bostadsbyggande

Tillväxtverket anser att näringslivsperspektivet inom samhällsplaneringen är centralt för att tillväxtkraften i Sveriges landsbygder ska kunna tas tillvara i skapandet av attraktiva miljöer för företag och människor. Tillväxtverket vill hänvisa till våra erfarenheter och roll i detta sammanhang. Tillväxtverket har tillsammans med Boverket (*Tillväxt kräver planering, Info 0648, Tillväxtverket*) kommit fram till att en starkare integration mellan näringslivsutveckling och samhällsplanering bidrar till nya kunskaper och perspektiv. Den nya kunskapen bidrar också till att stärka samspelet mellan lokal och regional nivå inte minst genom metoder som prövats av pilotprojekt inom Tillväxtverkets program. Tillväxtverket vill också lyfta fram den potential som

finns genom att komplettera regionala utvecklingsstrategier med en tydligare rumslig dimension för att stärka kopplingen till kommunala översiktsplaner och säkerställa ett näringslivsperspektiv. Detta är också ett sätt att synliggöra gles- och landsbygders specifika förutsättningar och behov.

Tillväxtverket förordar ett mer återhållsamt utpekande av riksintresseområden av ansvariga myndigheter och stödjer således utredningens förslag att regeringen tar initiativ till att begränsa och precisera riksintressenas areal med syfte att underlätta landsbygdernas utveckling (förslag 41). Det finns konkurrens om markanvändningen vilket skapar behov av att kunna hantera målkonflikter mellan olika utvecklings-, men också mellan utvecklings- och bevarandebidrag. Vi anser att riksintresseinstrumentet har en funktion att fylla, men att det idag inte fungerar optimalt. Det är vår uppfattning att det är framförallt i tillämpningen av systemet som det brister.

Tillväxtverket är medveten om utmaningar och svårigheter avseende byggande av bostäder i gles- och landsbygder och konsekvenserna för samhällsutvecklingen i dessa områden. Av den anledningen är vi positiva till förslag om att utreda om långivning till boende i landsbygderna underlättas genom införandet av särskilda landsbygdslån för byggande av bostäder i landsbygderna (förslag 44). En sådan utredning borde dock också fråga efter orsakerna till varför nuvarande kreditgarantisystemet används i mycket begränsad omfattning.

Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

Tillväxtverket anser att tillgången till kommersiell service och välfärdstjänster är av stor betydelse för möjligheten att attrahera medborgare och företag och att därmed skapa utveckling och tillväxt på landsbygden. Tillväxtverket anser att servicens betydelse för företagen borde lyfts fram än tydligare i utredningen. Kommersiell service inbegripet drivmedelsförsörjningen anses vara särskilt viktigt för att driva företag på landsbygden, inte minst för företag inom besöksnäringen. Den lokala attraktiviteten försämras också avsevärt utan en rimlig tillgång till och utbud av service.

Tillväxtverket vill också påminna om att det finns ett delat ansvar inom serviceområdet i många län. Ansvar för den strategiska serviceplaneringen, genom Regionala serviceprogram 2014-2020 samt hanteringen av stöden enligt förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service ligger idag på 14 landsting, ett samverkansorgan och sex länsstyrelser. Samtidigt ansvarar samtliga länsstyrelser för det viktiga investeringsstödet till lokal service inom ramen för landsbygdsprogrammet samt insatser för och bevakning av grundläggande betaltjänster.

Tillväxtverket tillstyrker förslaget om att Boverket ges i uppdrag att utarbeta en nationell vägledning till kommunerna om hur ett serviceperspektiv kan tillföras den kommunala översiktsplaneringen (förslag 45). Tillväxtverket samverkar gärna i ett sådant uppdrag med Boverket och länsstyrelserna och att detta sker i samråd med regionalt utvecklingsansvariga.

Tillväxtverket tillstyrker förslaget om kreditinstitutens ansvar för att tillgodose sina kunders behov av betaltjänster och kontanthantering bör regleras i lagen om betaltjänster. Även företag och föreningar ska omfattas av rätten att öppna betalkonton med grundläggande funktioner, som uttag och insättningar av kontanter (förslag 47).

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Gunilla Nordlöf, Anna Fridh och regionchef Patrik Sällström har varit föredragande. I handläggningen har också Fredrik

Olofsson, Wolfgang Pichler, Monika Kvä, enhetschef Ingrid Arltoft Henriksson och avdelningschef Lars Wikström deltagit.

Gunilla Nordlöf
Generaldirektör

Anna Fridh
Handläggare